

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۱» - پرسش با چیستی، پرسش از یک مفهوم یا تصور مجهول است که نیازمند به تعریف است و پرسش با چرایی، پرسش از یک قضیه مجهولی است که نیازمند به استدلال است.

مثلت چیست؟ شکل سه ضلعی

تصور مجهول تعریف

چرا شیعه موحد است؟ چون مسلمان است و هر مسلمانی موحد است.

قضیه مجهول استدلال

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: تصور و تصدیق مباحث اصلی منطق و اجزای تعریف و استدلال هستند.

گزینه «۳»: مفهوم مترادف با تصور و قضیه مترادف با تصدیق است.

گزینه «۴»: قسمت‌های دوم و سوم گزینه نادرست است. (لطفی) (منطق دهم - منطق ترازوی اندیشه - فعالیت تکمیلی)

۲- گزینه «۳» - دلالت لفظ خانه بر حیاط خانه دلالت لفظ بر بخشی از معنای اصلی خودش است - به کار بردن دلالت‌ها به جای یکدیگر به مغالطه توسل به معنای ظاهری مربوط می‌شود. بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲» و «۱»: دلالت لفظ بر بخشی از معنای اصلی خودش تضمینی است نه التزامی

گزینه «۴»: در اشتراک لفظ یک لفظ پیش از یک معنا دارد ولی در توسل به معنای ظاهری لفظ یک معنای اصلی بیشتر ندارد ولی به سه نوع متفاوت به کار می‌رود. (لطفی) (منطق دهم - لفظ و معنا - نحوه دلالت لفظ بر معنا)

۳- گزینه «۲» - ستاره: اسم عام است ← کلی / ماه: استعاره از انسان زیبا رو است ← کلی / این مجلس: همراه با این آمده است ← جزئی / علی: اسم خاص است ← جزئی

نسبت حیوان و گوشتخوار من وجه است زیرا گیاهانی داریم که گوشتخوارند و حیواناتی داریم که علفخوارند.

تعریف مفهوم مجهول به چند مفهوم معلوم داخل در آن، تعریف مفهومی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مفهوم ماه این‌جا به معنای ماه آسمان نیست پس کلی است.

گزینه «۴» و «۳»: در تعریف لغوی مفهوم مجهول به لغات مترادف با آن تعریف می‌شود.

(لطفی) (منطق دهم - مفهوم و مصداق - جزئی و کلی - رابطه بین مصداق دو کلی - تعریف مفهومی)

۴- گزینه «۱» - نسبت پروازکننده و بچه‌زا من وجه است و خفاش مصداق مشترک هر دو مفهوم است و نسبت پروازکننده بچه‌زا با خفاش تساوی است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: نسبت پروازکننده و بچه‌زا من وجه است نه مطلق

گزینه‌های «۳» و «۴» تعریف خفاش به پروازکننده بچه‌زا از دو مفهوم، یکی مفهوم مشترک و یکی مفهوم خاص خفاش استفاده شده است به این نوع تعریف - تعریف مفهومی می‌گویند. (لطفی) (منطق دهم - اقسام و شرایط تعریف - مشابه تمرین)

۵- گزینه «۴» - تعریف شیعه به موحد معتقد به پاپ هیچ یک از شیعیان را شامل نمی‌شود (جامع نیست) و از سویی مسیحیان کاتولیک وارد تعریف می‌شوند (مانع نیست) تعریف آب به مایع سیال بی‌رنگ و بی‌بو فقط آب را شامل می‌شود (مانع است و همه آب‌ها را (آب دریا و رودخانه و آب شیرین و راکد و جاری و ...) شامل می‌شود. (جامع است). بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شیعه در این تعریف، مانع هست ولی جامع نیست - مثلث در این تعریف جامع و مانع است.

گزینه «۲»: شیعه در این تعریف، جامع هست ولی مانع سنی‌ها نیست - تعریف انسان مانع هست ولی جامع نیست.

گزینه «۳»: تعریف شیعه در این تعریف، هم جامع است و هم مانع - تعریف جسم در این تعریف هم جامع هست و هم مانع.

(لطفی) (منطق دهم - اقسام و شرایط تعریف - مشابه تمرین)

۶- گزینه «۳» - نتیجه در همه انواع استقراء احتمالی است و نمی‌توان از استقراء نتیجه یقینی گرفت. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»: تعبیرهای کتاب درسی از استقراء تعمیمی است. (لطفی) (منطق دهم - اقسام استدلال استقرایی - استقرای تعمیمی)

- ۷- گزینه «۳» - مبنای استدلال‌های تمثیلی این است که: «باید با موارد مشابه برخورد مشابه کرد» در استقرای تمثیلی به صرف مشابهت ظاهری میان دو امر جزئی حکم یکی به دیگری سرایت داده می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: در قیاس، مقدمات ضرورتاً نتیجه را در پی دارند یعنی از یک مقدمه کلی نتایج جزئی گرفته می‌شود که در صورت درست بودن آن مقدمه کلی، نتایج جزئی آن درست خواهد بود.
- گزینه «۲»: در استقرای تعمیمی نتیجه نسبت به مقدمات کلی است در حالی که در این استدلال نتیجه جزئی و شخصی است.
- گزینه «۴»: در استنتاج بهترین تبیین فرضیه‌ها و احتمالات مختلفی بررسی می‌شود در این استدلال فقط یک مقایسه صورت گرفته است نه بیشتر. (لطفی) (منطق دهم - اقسام استدلال استقرایی - استقرای تمثیلی)
- ۸- گزینه «۲» - هرگاه موضوع قضیه حملی یک مفهوم جزئی باشد قضیه شخصی است - برای ساخت تناقض یا نقیض قضیه شخصی تغییر کیفیت یا نسبت قضیه (موجبه و سالبه بودن آن) کافی است زیرا قضیه شخصی در مورد یک شخص یا مکان یا شیء خاص است و سور یا کمیت ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: جزئی یا کلی بودن مصادیق موضوع قضیه، به قضیه محصوره و اقسام آن مربوط می‌شود نه قضیه شخصی که مفهوم موضوع یک مفهوم جزئی است.
- گزینه‌های «۴» و «۳»: موجب جزئی از اقسام قضایای محصوره است در حالی که قضیه صورت سؤال یک قضیه شخصی است. (لطفی) (منطق دهم - قضیه حملی - احکام قضایا - اقسام قضایای حملی - تناقض)
- ۹- گزینه «۲» - هیچ ب الف نیست (قضیه اصلی و صادق)
- عکس مستوی: هیچ الف ب نیست = صادق زیرا عکس لازم الصدق است.
- متضاد: هر الف ب است = کاذب زیرا در تضاد درست بودن هر دو محال است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: در تضاد صادق بودن هر دو قضیه محال است پس اگر قضیه اصلی صادق باشد متضاد آن قطعاً کاذب خواهد بود.
- گزینه‌های «۳» و «۴»: قضایای جزئی تضاد ندارند پس متضاد هیچ قضیه‌ای، جزئی (موجبه جزئی یا سالبه جزئی) نخواهد بود. (لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - تناقض - عکس منتدی)
- ۱۰- گزینه «۴» - حد وسط در مقدمه اول موضوع و در مقدمه دوم محمول واقع شده است (برعکس شکل اول) بنابراین شکل چهارم است. شرط سوم اعتبار یک قیاس این است که هر یک از موضوع و محمول نتیجه که دارای علامت مثبت هستند در مقدمه نیز علامت مثبت داشته باشند. بنابراین شرط سوم اعتبار قیاس را دارا نیست. (لطفی) (منطق دهم - قیاس اقترانی - مشابه تمرین - صفحه ۸۰)
- ۱۱- گزینه «۲» - حد وسط عیناً در دو مقدمه تکرار نشده است. در مقدمه اول «هیچ چیز» محمول قضیه است ولی در مقدمه دوم «هیچ» سور قضیه و «چیز» موضوع قضیه است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: هیچ چیز مشترک لفظی نیست که بخواهد در هر مقدمه به معنای متفاوتی به کار رفته باشد.
- گزینه‌های «۳» و «۴»: عیب در حد وسط به صورت قیاس مربوط می‌شود نه به شرایط اعتبار قیاس. (لطفی) (منطق دهم - قیاس اقترانی - مشابه فعالیت تکمیلی صفحه ۸۲)
- ۱۲- گزینه «۳» - وضع تالی بوده و جزو صورت‌های نامعتبر است. در قیاس استثنایی متصل: ۴ حالت داریم که دو حالت معتبر است (وضع مقدم و رفع تالی) و دو حالت نامعتبر است (رفع مقدم و وضع تالی) بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»: نقیض تالی استثناء شده و نقیض مقدم نتیجه‌گیری ← رفع تالی و معتبر (لطفی) (منطق دهم - قضیه شرطی و قیاس استثنایی - مشابه تمرین صفحه ۹۶)
- ۱۳- گزینه «۳» - کلمه فلسفه ریشه یونانی دارد و عربی شده، کلمه فیلسوفیا است به معنای دوستداری دانایی یا دوست داشتن دانش و دانایی که به تدریج ارتقاء مفهومی یافت و مترادف با دانش شد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: فیلسوفیا به معنای دوستداری یا دوست داشتن دانایی است و ساخت مصدری دارد.
- گزینه‌های «۲» و «۴»: واژه فلسفه در آن زمان‌ها اختصاص به این دانش خاص نداشت و همه دانش‌ها را شامل می‌شد. (لطفی) (فلسفه یازدهم - چیستی فلسفه - واژه فلسفه)

- ۱۴- گزینه «۱» - دانش فلسفه دارای یک بخش اصلی و تعدادی بخش‌های فرعی است. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴»: تعبیرهای کتاب درسی در بخش اصلی فلسفه و شاخه‌های فلسفه است.
(لطفی) (فلسفه یازدهم - ریشه و شاخه‌های فلسفه - بخش اصلی و ریشه‌ای فلسفه - شاخه‌های فلسفه)
- ۱۵- گزینه «۴» - در آغاز شکل‌گیری فلسفه، آنچه پیش از هر چیز ذهن اندیشمندان نخستین را به خود مشغول می‌داشت دگرگونی‌هایی بود که پیوسته در جهان طبیعت رخ می‌داد. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: قسمت اول گزینه نادرست است.
گزینه «۲»: هر دو قسمت گزینه نادرست است.
گزینه «۳»: قسمت دوم گزینه نادرست است. (لطفی) (فلسفه یازدهم - آغاز تاریخی فلسفه - فلسفه در یونان)
- ۱۶- گزینه «۲» - صفات خداوند مطلق است بنابراین صفت علم و دانایی برای خداوند به این معنا است که خداوند بر همه چیز دانا است. زندگی سرشار از فضیلت سقراط با جام شوکران به پایان رسید. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱» و «۳»: هر دو قسمت گزینه نادرست است.
گزینه «۴»: قسمت اول گزینه نادرست است. (لطفی) (فلسفه یازدهم - زندگی براساس اندیشه - سقراط در برابر دادگاه)
- ۱۷- گزینه «۳» - کانت با طرح دیدگاهی جدید کوشش کرد تا هم اعتبار عقل و هم تجربه را اثبات کند و نشان دهد که معرفت حاصل همکاری عقل و حس است. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: هر دو قسمت گزینه نادرست است:
گزینه «۲»: قسمت دوم گزینه نادرست است زیرا کانت کوشید تا هم اعتبار عقل را نشان دهد و هم اعتبار حس و تجربه را.
گزینه «۴»: مفهوم حرکت در قسمت اول گزینه مفهومی حسی و تجربی است مانند دو مفهوم دیگر بنابراین باید به جای آن مفهوم علیت بیاید که مفهومی عقلی است دو مفهوم حرکت و زمان حسی و مفهوم علیت عقلی است. (لطفی) (فلسفه یازدهم - نگاهی به تاریخچه معرفت - توجه به عقل)
- ۱۸- گزینه «۱» - افلاطون به صورت روشن بیان کرد که انسان علاوه بر بدن دارای حقیقتی برتر است که محدودیت‌های بدن را ندارد، این حقیقت برتر همان نفس است. از نظر دکارت بدن حقیقت برتر انسان، همان نفس است که قابل رویت نیست.
گزینه «۲»: از نظر افلاطون حقیقت برتر انسان، همان نفس است که قابل رویت نیست.
گزینه «۳» و «۴»: نظر دقیق و روشن درباره انسان در یونان باستان اولین بار از جانب افلاطون ابراز شد.
(لطفی) (فلسفه یازدهم - چیستی انسان (۱) - الف) دوره یونان باستان (ب) دوره جدید اروپا)
- ۱۹- گزینه «۴» - سهروردی به جای مفهوم وجود بیشتر از مفهوم نور استفاده کرد و عقیده داشت که نفس انسان جنبه نورانی وجود و جسم و بدن انسان، همان جنبه ظلمانی وجود است. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: از نظر سهروردی هستی مراتب نور است که نور هستی خود را از نورالانوار دریافت می‌کنند.
گزینه «۲»: از نظر ملاصدرا روح و بدن دو چیز مجزا نیستند که کنار هم قرار گرفته باشند بلکه جسم و روح وحدتی حقیقی دارند.
گزینه «۳»: از نظر سهروردی خداوند نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد.
(لطفی) (فلسفه یازدهم - چیستی انسان (۲) - حقیقت نورانی نفس)
- ۲۰- گزینه «۲» - فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست و عموم کسانی که بعد روحی و معنوی را باور ندارند ریشه‌های فعل اخلاقی را در همان رفتار طبیعی انسان جست‌وجو می‌کنند. از نظر فلاسفه مسلمان، انسان به فضیلت‌ها فطرتاً علاقمند است و عقل انسان آن‌ها را زیبا و خوب می‌داند.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: تجربه‌گرایی به ابزار شناخت مربوط می‌شود و شناخت‌شناسی نه هستی‌شناسی و انسان‌شناسی.
گزینه «۳» و «۴»: اصطلاح رفتار طبیعی در کتاب استفاده شده است نه غرایز طبیعی، از نظر فلاسفه مسلمان عقل قوه تشخیص دهنده خوب و بد است ولی گرایش انسان به خوبی و گریز از بدی، فطری است.
(لطفی) (فلسفه یازدهم - انسان موجودی اخلاق‌گرا - فیلسوفان دوره جدید)